

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Evangelica contra horum temporum hæreses

Stapleton, Thomas

Antverpiae, 1595

In Matthæi Cap. 23.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39546

Confociatio autem ista est ratio dilectionis secundum quam-
dam unionem in ordine ad Deum. Vnde sicut vnitas potior
est quam vnio (nam ab vnitate vnio incipit, & prin-
cipium semper in suo genere cæterorū caput est)
ita quod homo ipse participet bonū diuinū (in qua parti-
cipatione potissimum proximus diligitur) est po-
tior ratio diligendi, quam quod alius associetur sibi in hac
participatione. Hæc explicatio non tollit mutuum
complexum in hoc præcepto positum, sed in hoc
complexu quis ordo sit tenendus, præterea do-
cet: vt frustra propter vnum aliud conuellere
Calvinus conetur.

IN MATTHÆI CAP. 23.

2. Sederunt super cathedram Moysi Scribæ &
Pharisæi. Quæcunque ergo dicunt, facite
& seruate.

TORSIT hic locus Calvinum, omnes-
que hæreticos torquet, qui *cathedram con-*
tra cathedram, & altare contra altare erigunt, vt
veteres piè & grauitè loquuntur. Docet quippe
disertissimè Christus audiendos esse qui cathedrâ
tenent, id est, qui potestatem docendi legitimam
habent, vtcunque aliter ipsi viuunt quàm docet:
quod illis quidem summū dedecus ac vituperium
est; ouibus autem & subditis nullum impedimen-
tum esse debet, quo minus rectæ & sanæ eorum
doctrinæ acquiescant. Versat itaque se hic in om-
nem partem Calvinus. Nec apertam veritatem
disiteri potuit, nec à loci tamen corruptela ab-
stinere voluit. *Sedet (inquit) in cathedra Moysi, qui*

Episcopa-
lis & pa-
storalis
authoritas
defendi-
tur.

non ex seipso vel proprio sensu, sed ex Dei auctoritate & verbo præcipit. Rectè hoc quidem. Sed quia quilibet magister mendax, qui non nisi ex seipso loquitur, venditare id sibi potest, & solet, quod ex Dei auctoritate & verbo præcipiat, ægrè quidem adiecit, sed necessariò adhuc adjiciendum vidit, de legitima docentis vocatione, quæ propriè ad cathedram Moïsis vel Christi pertinet. Addit igitur. *Simul tamen legitima vocatio hic notatur: quia ideo audiri Scribas iubet Christus, quòd publici essent Ecclesiæ doctores.* Rectè illimè. Cur igitur, Calvine, publicos Ecclesiæ doctores despexisti? Cur absq; legitima vocatione eiecto prius Episcopo qui Cathedram illic tenebat, Geneuè post Farelum, qui primus erat, docendi munus tibi arrogasti? Cur denique eorù communionem deseruisti,

August. *quos per orbem terrarum successionis ordinem custodientes, Episk. 163. sedere in sedibus Episcopalibus vel vidisti vel audisti, & Donatistarù impietate hac in parte imitari voluisti? Pupugit hic scrupus Calvinum, & sibi ipsi malè conscius, tantum facinus à sese amoliri studiosè contendit. Subiungit igitur. Papis suis satis est titulo præditos esse, ac locum occupare, qui leges imponunt. Huc enim torquent verba Christi, quasi necesse sit obedienter recipere quicquid mandant ordinarij Ecclesiæ Præsides. Ecce agnoscit Catholicos eorum locum occupare qui leges imponunt, & esse ordinarios Ecclesiæ Præsides: non tamen recipiendum esse quicquid mandant. Nõne igitur & Christo & sibi ipsi contradicit? Christo, qui de huiusmodi dixit, *Quæcumque dicunt, servate & facite: sibi ipsi, qui dixit, Audiri iubet Scribas Christus, quòd publici essent Ecclesiæ doctores? Aut ergo malè iubet hoc Christus, aut Christo contradicit Calvinus. Iubet audiri Christus. Nõ est necesse audire, ait Calvinus. Obedienter quippe**

recis

Calvinus
& Christo
& sibi
contra-
dicit.

recipere quod mandant, audire est in sensu Christi; videlicet *seruare & facere ea quae dicunt*. In quas se hic angustias compegit Caluinus, qui vt schismatis sui fixiditatem quoquo modo obtegeret, eodem penè halitu pugnantia protulit!

Sed placuit illi magis posterior assertio; quam vt astruat, Christum quoque sibi contradicere bonus interpres monstrare vult. Addit enim,

Aquis satis superque haec calumnia refellitur altero Christi edicto, vbi à fermento Pharisaeorum cauere iubet. Calum-

Matth. 16.

Christi
doctrina
Caluino
calumnia
est.

niam vocat ipsam Christi doctrinam de audiendis Scribis & Phariseis super Cathedram Moſis ſedentibus. Hanc ab ipſo Christo per alterum eius edictum ſatis ſuperque refelli ait. Nonne bellus interpres Caluinus, qui Scripturas inter ſeſe committit; qui Christi doctrinam calumniam vocat; qui Christi hoc loco doctrinam ipſo Christi edicto refellit? Sed quomodo tandem refellit? Sequitur. *Si reiſcere authore Christo non tantum fas eſt, ſed etiam oportet, quicquid purae legis doctrinae de ſuo Scribae admittent, certe non ſine delectu & iudicio amplecti conuenit, quicquid ipſis mandare libuerit.* Hæc ille. Cæterum quo ſenſu à fermento Phariſaeorum Christus cauere iuſſerit, & quòd illud Christi edictum huic eius mandato nihil repugnet, ad illa ipſa verba (ſupra cap. 16.) contra Caluinum demonſtrauimus. Summa eſt, quando ex cathedra loquuntur qui cathedram legitime tenent, id eſt, quando iuxta doctrinam à maioribus ſuis continua ſucceſſione acceptam docent, audiendos illos eſſe vt Christus hic mandat; quando verò non à maioribus acceptam, ſed ſuam aliquam nouam & propriam doctrinam adferunt, quaſi fermentum peſſimum reiſciendam eſſe. Atque hoc modo, quatenus ſuper cathedram ſedent, *ſeruare & facere oportet quae*

dicunt, obedienter recipere necesse est quicquid mandant: quatenus sua fermenta admiscant, cauendi sunt. Hoc hæreticorū schisma nihil iuuat. Hoc legitimæ Præpositorum Ecclesiæ auctoritati nihil derogat.

Pergit tamen Calvinus ut Ecclesiæ magistris obtemperandum non esse doceat. Deinde (inquit) si hominum præceptis suorum conscientias hic Christus obstringeret, falsò alibi pronuntiaret frustra Deum coli hominum mandatis. Ecce rursus probare vult non esse audiendos Ecclesiæ doctores, quos Christum audiiri iubere dixerat. Rursus & sibi & Christo contradicit. Hæc hæreticorum nefaria impietas est, apertissimâ Scripturæ verba, ex alijs eius verbis iniquissimè detortis, peruertere & corrumpere. Quo sensu Christus dixerit, *Frustra me colunt docentes doctrinas & mandata hominū*, supra cap. 15. prolixè explicuimus, & illa verba huic Christi mandato nihil aduersari, contra Calvinum demonstraui-mus. Concludit Calvinus. *Hinc apparet Christum eas tenus populum hortari ut Scribis pareat, quantisper in pura & simplici legis interpretatione manent.* Christus non hortatur tantum sed & iubet populum (*Seruate & facite*) Scribis parere, non quidem quatenus legis interpretationem puram tradunt, de qua populus iudicare non potest pura ne & simplex an impura & adultera sit; sed quatenus *in cathedra Moysis sedent*, id est, quatenus traditam sibi & acceptam à maioribus doctrinam administrant: de quo populus iudicare, & noua ne an vetus doctrina sic quam adferunt discernere, facile potest populus iam orthodoxus ac fidelis: qualem hic Christus alloquebatur.

Sed pulchrum est quòd ex Sancto Augustino quædam profert Calvinus, quasi stimulo veritatis

ris adactus, quæ & hunc locum appositè elucidant, & luctam hanc & recalcitrationem Calvini inanem atque impiam fuisse demonstrant. Scitè enim Augustinus (ait Calvinus) & appositè ad Christi mentem Scribas super cathedram Moysis sedendo legem Dei docuisse exponit, ideòque oves debuisse vocem pastoris per ipsos audire tanquam per mercenarios. Quibus verbis continuò post subjicit, Deus ergo per illos docet. Sua verò si docere velint, nolite audire, nolite facere. Tract. in Ioan. 46. Cui sententiæ respondet quod idem tradit lib. 4. de doctrina Christiana. Quoniam boni fideles non quemlibet hominum, sed ipsum Deum obedienter audiunt, ideo vtiliter audiuntur qui etiam vtiliter non agunt. Cathedra ergo non Scribarum, sed Moysis, cogebat eos bona docere etiam non bona facientes. Sua enim agebant in vita sua; docere autem sua, cathedra eos non sinebat aliter. Hic præter solitum circa Scripturæ Evangelicæ sensum Augustinum proferre Calvinus voluit; sed contra caput suum tantum Doctorem protulit. Vterque locus de fermento doctrinæ malæ vitæ in doctore veritatis, non de fermento doctrinæ propriæ in falso magistro loquitur; & quidem, ut fatetur Calvinus, appositè ad mentem Christi hoc loco. Neque enim hic Christus aliud docet, quam doctores veritatis secundum veritatem non ambulantes, in eo quod docent audiendos, in eo quod malè ambulant non sequendos esse. Quæ doctrina contra aliam Calvini & Calvinitarum hæresim plurimum valet, qua propter peccata Pontificum & Cleri Catholici (quæ quàm possunt studiosissime exaggerant) nec Pontificibus nec Clero Catholico obediendum esse vociferantur. Sed Calvini sensum schismaticum, quòd sedentibus in cathedra obedire non sit necesse, Augustini verba nulla ex parte insinuant.

S 4 Imò

Malis
Præpositis
obediendum.

Augustinus à Calvino contra seipsum citatus.

De Doct.
Christ.
lib. 4.
cap. 27.

Caluini
dolus
malus.

Cathedra
sanæ do-
ctrinæ.

Imò si posterioris loci verba integrè posuisset Calvinus, illum apertè refutassent. Sic enim habent integra Augustini verba, à Caluino artificiosè mutilata. *Quoniam boni fideles non quemlibet hominum sed ipsum Deum obedienter audiunt, qui ait, Quæ dicunt, facite; quæ autem faciunt, facere nolite; dicunt enim, & non faciunt: ideo audiuntur vtiliter qui etiam vtiliter non agunt. Sua enim querere student, sed sua docere non audent, de loco scilicet superiore sedis Ecclesiasticæ, quem sana doctrina constituit. Propter quod ipse Dominus, priusquam de talibus quod commemoravi diceret, præmisit, Super Cathedram Moysi sederunt. Illa ergo Cathedra non eorum, sed Moysi, cogebat eos bona dicere etiam non bona facientes. Agebant ergo sua in vita sua; docere autem sua. Cathedra non permittebat aliena. Hæc Augustinus, ex cuius verbis callide refectit Calvinus: *Sua docere non audent, de loco scilicet superiore sedis Ecclesiasticæ, quem sana doctrina constituit. Hæc quippe verba ipsam causam attingunt, cur qui cathedram Christi tenent, sua docere non audent, ideoque necessariò ab ouibus audiendi sunt. Nèpe quia de loco loquitur Sedis ecclesiasticæ, quem sana doctrina constituit. Non quia qui illum locum tenet, docere falsa non possit; sed quia qui falsa docet, illum locum tenere nequeat. Illum enim locum sana doctrina constituit: quam qui non docet, ab illo loco depellitur, vt Nestorius, Eunomius, Eudoxius, alijq; plurimi Ecclesiasticæ sedis loca tenentes à suis locis depulsi sunt, quia sanam doctrinam deseruerunt. Cathedram Ecclesiasticam, ait Augustinus, sana doctrina constituit: id est, cura & prouidentia Dei de Ecclesia sua factum semper est, fit, & fiet, vt quum contra eius Ecclesiam portæ inferi præualere nequeant, & sine legitimè vocatis pastoribus portæ inferi præualerent, legitimè succedentes Pastores**

stores nunquam desint. Vnde alibi S. Augustinus. Epi. 166.
*Celestis magister de malis Praepositis securam suam plebem
 fecit, ne propter illos doctrina salutaris Cathedra deserere-
 tur: in qua coguntur etiam mali bona dicere. Neque
 enim sua sunt que dicunt, sed Dei, qui in Cathedra unitatis
 posuit doctrinam veritatis. Hæc ille. Vide eundem
 in libro de Pastoribus cap. 10. & contra Petilia-
 num libro 2. cap. 61.*

11. *Qui maior est vestrum, minister vester erit.*

QVVM doceat hic locus, eumque semper
 Ecclesia sic intellexerit Catholica, sum-
 mam in Ecclesia dignitatem non impe-
 rium esse tyrannicum aut profanum, ubi stat pro-
 ratione voluntas, sed ministerium ad utilitatem
 populi Dei, idemque summus in Ecclesia Dei
 minister aptissimo titulo à multis iam seculis
 professus fuerit, vocans se *seruum seruorum Dei*;
 profanus Calvinus, cui omnia Catholice Ecclesie
 displicent, hunc ipsum titulum, hoc maxime
 Christi verbo fundatum, ore rabido atrodit. *Quid*
 (inquit) *prodest quòd Papa tyrannicis legibus oppressurus*
miseras animas, se seruum seruorum Dei prafatur, nisi vt
palàm insultet Deo, & hominibus probrose illudat? Hæc
 ille. Quid verò prodest quòd superbus & male-
 sanus hæreticus Calvinus, tam innumeris Scri-
 pturæ Evangelicæ corruptelis oppressurus mise-
 ras animas, se ministrum verbi venditat, & supremo
 in Ecclesia Christi Sacerdoti impuro ore maledi-
 cit, nisi vt palàm insultet Christo, qui Petro dixit,
Pasco oves meas, & in vna Petri Cathedra vnam Eccle-
siam suam monstravit, & omnibus hæctenus Chri-
stianis probrose & impiè illudat, qui à tot iam
seculis huius Sedis Apostolicæ primatum cõstan-

Calu-
 nia Cal-
 uini pro-
 brosa.

Ioan. 21.
 Cyprian.
 in lib. de
 unitate
 Eccl. 1.

ter & vnanimiter agnouerunt. Quomodo autem intelligenda sunt illa Christi verba, *Qui maior est vestrum, minister vester erit*, supra ad Matth. cap. 20. explicatum à nobis est, vbi eadem doctrina à Christo latius tradita, à Caluino quoque corrumpitur & impugnatur.

15. *Circuitis mare & aridum vt faciatis vnum profelytum; & cum factus fuerit, facitis eum filium gæbennæ duplo quam vos.*

Maledictus
Caluini
calamas.

TORQUET hunc locum Caluinus contra Monachos, quos ait sedulè vndique profelytos corradere, sed quos ex lasciuis & impure vitæ hominibus reddant profus diabolo. Maledictum hoc est è triuio arreptum, & panico hæretici hominis furore dignum. Cæterum res ipsa omnium oculis exposita loquatur, an non multo verius in nostri temporis hæreticos hæc verba quadrent. Audiamus hac de re proprias ipsorum confessiones, ne simulatis aut alienis eos criminationibus grauare videamur. Lutherus ad nouum suum Euangelium corrasit quos poterat. Quales illi accepta Lutheri doctrina euaserint, ipse loquatur Lutherus. *Mundus* (inquit) *indies fit deterior. Sunt enim homines magis vindictæ cupidi, magis auari, magis ab omni misericordia remoti, magis inmodesti, & indisciplinati, multoque deteriores quam fuerunt in Papatu.* Hæc ille. Accedat alius & primarius Lutherane sectæ Magister, Musculus. *Ita nunc sunt* (inquit) *res Lutheranorum, vt si quem magnam numerum nebulonum, prædonum, vltorum, impostorum, sceneratorum, atque id genus veteratorum videre iuuet, is in ciuitatem, in qua Euangelium docetur, introeat: plurimos nimirum illo in loco inuenit. Et paulo post. Verum est certè, siue inter et bñicos, siue*

Protestan-
tium im-
punitas
teste Lu-
thero.
In serm.
Dom. 1.
Aduentus
in Postilla
dome-
stica.
Musculi
de eodem
testimo-
nium.
In lib. de
Prophetia
Christi.

sive Iudeos, sive Turcas, aliosq; infideles nullos inueniri magis effrenes, & apud quos minori in pretio sit honestum, atque virtutes, quibus adeo omnia culpa vacant aut nihil prope modum vitio datur, quam apud Euangelicos, apud quos omnia vincula Dæmon excussit. Hæc ille. Adijciamus nunc recentiores Euangelicos, qui nos ipsi edoceant, quales eorum profelyti sub noui Euangelij professione euaserint. Prodierunt anno 1574. Tubingæ excusæ Conciones de Planetis auctore Iacobo Andreae, siue de vitijs & capitalibus peccatis, tunc in Germania apud ipsos Euangelicos regnantibus. In eo libro post alia multa ita legimus. *Alia Germanorum pars permittit quidem vt prædicetur verbum Dei, verum nulla subsequitur emendatio, sed dissoluta, epicurea, & belluina vita, in comessationibus, symposijs, auaritia, superbia, nominis diuini blasphemia. Atque hic non minus quam Papiæ in sua idololatria redargui non sustinent. Grauis & Christiana modestia ac disciplina quæ Deus verbo suo tam grauius præcepit, & à Christianis requirit, tam illis dura videtur, vt ad eam opere complendâ nouus sit Papatu nouusque monachismus oporteat. Didicimus (inquiunt illi) nos per solam fidem in Iesum Christum saluos fieri, qui morte sua omnia nostra peccata expiauit, nec poterimus nostro ieiunio, elemosyna, oratione, alijsue operibus pro eisdem satisfacere. Missam igitur faciat operum horum inculeatione, facile siquidem possumus per Christum salui fieri, omnemq; fiduciam in sola Dei gratia & Christi merito collocamus. Atque vt vniuersus orbis videat eos à Papatu alienos, nec in operibus spem ponere, idcirco nihil bonorum operum faciunt; locoque ieiunij comessantur & inebriantur totos dies ac noctes: pro elemosynis pauperes expilant & deglubunt; pro oratione execrantur & blasphemant nomē Domini vsq; adeo profanè, vt ne Turcæ quidē & Saraceni tantā in Christum impietatem designent. Pro humilitate regnat superbia, fastus, ferocia, luxus vestimetorum, &c.*

Hæc

Iacobi
Andreae
testimo-
nium de
eodem.Sola fides
quid Pro-
testantes
docuerit.

Hæc omnia Euangelij prætextu defenduntur, & nihilominus persuadent sibi homines infelicissimi sinceram se habere fidem erga Deum in cordibus suis, se Deum habere propitium, se meliores idololatriæ & apostaticis Papis. Hæc illæ conciones, multoque plura. Nihil nouum loquuntur quod non omnium oculis incurrat, qui cum Euangelicis seu Lutheranis seu Caluiniſtis conuerſantur. Sed fatius duxi, ex tabulis potius conſignatis cum illis agere, quam (vt Caluinus hæc facit) publici accuſatoris perſonam gerere. Quod autem ipſi de ſeipſis Lutherani conqueſti ſunt, hoc tam Lutheranis quam Caluiniſtis acerbè obijeit Anabaptiſtarum Doctorem non incelebris Menno Simonius his verbis. *Hæc diſſoluta doctrina (nempe, ſolan; fidẽ ſine bonis operibus ſaluare) effrenem & rudem populum, maiores & minores, ciues & plebem aliquam ad tam diſſolutam & belluinam viuendi rationem induxerunt, iſſque frenum ita laxarunt, vt tam impiam & abominabilem vitam inter Turcas & Tartaros inueniri non putem, qualem inter iſtos videre licet.* Hæc ille de Lutheranis ſolis. Alio in libro tam Sacramentarios quam Lutheranos ita depingit. Scio verè (inquit) quòd ſunt extra Chriſti Spiritum, miſſionem, & verbum, & quòd in doctrina ſua, & actionibus, hominum fauorem, honorem, ſuperbiam, redditus, ſplendidas domos, et iucundam ac voluptatibus affluentem vitam non minus querunt quam Papiſtæ. Et paulo pòſt vtramque ſectam alloquens: *Vos ipſi (inquit) iſteſtis qui diſſolutam carnalemque vitam ducitis, qui Chriſtũ crucifigitis iterum, qui blaſphematis Spiritum eius, & gratiam eius contemptui habetis.* Hæc ille. Tandem de ipſis Sacramentariis & Lutheranorum concionatoribus ita ſcribit. *Cum ad concionatores eos peruenitur, qui ſe gloriantur habere Dei verbum, quosdam manifeſtè ac apertè mendaces, quosdam ebriofos, quosdam uſurarios & maledicos conuertiatores,*

In lib. de
vera Chri-
ſtiana
fide, tit. de
fide Lu-
theran.

In lib.
Funda-
mentum
tium, di-
ſtio tit. de
doctrina
concio-
natorum.
Sakra-
mentario-
rum pie-
tas.

In lib. de
Chriſtiana
fide, tit. de
fide Cana-
næ mu-
lieris.

triatores, quosdam persecutores & proditores innocens esse deprehendes. Quomodo etiam illorum quidam se gerant, & qua ratione uxores suas consecuti sint, quales etiam uxores habeant, id ego Domino atque ipsis etiam committo. Vitam quietam, otiosam, desidem, & iucundam ducunt. Seductionibus & adulatoribus sese alunt de rapinis Antichristi, & tantum concionantur quantum terrenus & carnalis magistratus ferre atque audire vult. Hæc ille & alia adhuc infinita de vtriusque huius secte hominibus. Non sunt hæc è triuijs arrepta cõuitia, sed ex ipsis nouis huius Euangelij magistris (Euangelium quippe hoc nouum quælibet sibi secta venditat) literis ac monumentis consignata testimonia. Plura hæc de re alibi dicendi locus dabitur, vbi similitè hanc scabiem tangendi occasionem Calvinus dabit.

19. *Stulti & cæci. Quid enim maius est, donum, an altare quod sanctificat donum?*

HANC Pharisaicam superstitionem & impietatem, qua ex auaritia & rapacitatis studio res oblatas, quarum participes fiebant, ipsi templo & altari præponebant, tanquam superstitionum in populo causam, quæ ab ipso Deo eiusq; cultu homines auocarèt, à Christo hoc loco reprehendi; & in hac reprehensione Christi intentum præcipue consistere; atq; in eisdem superstitiones Catholicam hodie Ecclesiam fœdè prolapsam esse; declamitat hoc loco Calvinus. Sed tam in ipso præsentis disputationis scopo aberrat, quàm impiè Christi sponsam exagitat. Hoc delirium (ait Calvinus) quòd plus reuerentiæ auro templi & sacris oblationibus quàm templo & altari Iudei deferrent, à Scribis & Sacerdotibus profectum fuisse creditibile est. Fuit autem nõ minus perniciosus quàm stultus error, cò quòd

eò quòd populum ad crassa figmenta abduceret. Nihil proclivius est quàm homines à puro Dei cultu delabi. Huius ergo veli obtentu, Satanae promptum fuit procul à Dei intuitu abstrahere, qui iam plus equo ad stultas imaginationes tendebant. Hæc ratio est cur eum errorem tam duriter Christus castiget. Hæc ille. Sed toto cælo à vero Christi intento aberrat. Christus enim hoc loco non turbavit populum, sed Scribas & Phariseos (Sacerdotes vocat Calvinus, à quo verbo Christus abstinuit propter honorem sacerdotij, tamen si Scriba isti & Pharisei plerique sacerdotes essent) reprehendit, nec superstitionem in populo, sed cæcitatem & ignorantiam Scribarum in doctrina manifestè arguit. *Stulti* (inquit) *& cæci Scribae & Pharisei*. Illorum cæcitas & stultitia erat, plus reverentiæ tribuere auro & oblationibus quàm templo & altari, quatenus videlicet iuramenta per aurum & oblationes facta iurantes obligare, per templum & altare facta non obligare docebant.

Populi
supersti-
tionem
fine causa
exagitat
Calvinus.

Phariseo-
rum pro-
prius error
his verbis
taxatus.

Hanc ineptam & præposteram eorum doctrinam ex avaritia fortasse natam, sed in altero eorum errore præcipuè fundatam, quòd per creaturas iurare licitum esse existimabāt, in hoc quarto *Va* propriè & ad literam Christus reprehendit. Hanc enim ob causam docet Christus per Deum eos iurare, qui per templum aut per cælum iurant. Nullam hinc superstitionem aut populi aut Scribarum Christus perstringit, sed in proximo sequenti *Va* illud crimen arguit. Ita Calvinus torquet hunc locum, & obtorto collo trahit ad sui cerebri idolum, quod passim ille sacris in Scriptis magna cū reverentia & pompa quasi in theatro venerandum proponit: nempe ex superstitionis cultibus nasci Dei contemptum. Dei quidè cultum superstitionis cædè contaminat & eneruat; sed à
Dei

Dei intuitu non magis abstrahit, quā auaritia ab affectu pecuniæ. Verū istud huius loci nō est, nec de hoc vitio in hac sententia Christus disputat.

Superstitionum non parit Dei contemptum.

Nunc ut Ecclesiam Catholicā hoc loco taxat Calvinus, eius odio suos lectores perpetuò imbuens, videndum est. Primū in genere garrit. Sic (inquit) videmus in Papatu innumeris artibus auctas fuisse superstitiones, quum sacrifici prædæ inhiarent: qui adhuc quotidie multa excogitant, quibus stultum vulgus magis dementent. Hæc accusatio generalis absque vlla facti specie iniecta, non nisi ex dolo malo proficiscitur. Dolosus quippe (ut dici solet) versatur in generalibus, & nihil est facilius quàm muliercularū more generaliter in quēuis obuium aut transeuntem debacchari, aut canū more molestissimè allatrare. Tandē quibusdā interiectis, ut aliquid accusatione dignum dixisse videatur, ait. Et tamen Papistas non puduit sacrum Dei nomen ad turpius ludibrium prostituere. Nam apud illos plaris est frustum putridi cadaueris tangere, quā sanctum vtriusque testamenti volumen, vel etiam leuare in calum manus. Patet facta nunc & in certam facti speciem adducta accusatione, quis eius pudendam turpitudinem non videt? Primum Sanctorum corporum reliquias putridi cadaueris frustum vocat. Cui plusquam Vigilatio & procacius insanienti respondebit S. Hieronymus contra Vigilantiū scribens. Dixerat in Ecclesia sua Vigilantius. Prope ritum gentiliū videmus sub prætextu religionis introductum in Ecclesijs, quū puluisculū nescio quod in modico vasculo pretioso lintamine circumdatum osculantes adorant. Cui respondet in hūc modū Sanctus Hieron. Quid est illud, nescio quid, scire desidero. Expone manifestius, ut tota libertate blasphemes (Hoc iā fecit Calvinus, nō puluisculū nescio quod, sed putridi cadaueris frustū dicens) Doles martyrum reliquias pretioso

Superstitionum falso arguitur Ecclesia.

Reliquiarum veneratio antiquissima.

pretioso velamine operiri, & non vel pannis vel cilicio colligari, vel proijci in sterquilinum. Ergo sacrilegi sumus quando Apostolorum basilicas ingredimur? Sacrilegus fuit Constantinus Imperator, qui sanctas reliquias Andreae, Lucae, & Timothei transtulit Constantinopolim, apud quas daemones rugiunt, etc. Sacrilegus dicendus est & nunc Augustus Arcadius, qui ossa beati Samuelis longo post tempore de Iudaea transtulit in Thraciam? Omnes etiam Episcopi non solum sacrilegi, sed & fatui iudicandi, qui rem vilissimam & cineres dissolutas (aut, ut Calvinus loquitur, putridi cadaueris frustum) in serico & vase aureo portauerunt? Stulti omnium ecclesiarum populi, qui occurrerunt sanctis reliquijs, & tanta letitia, quasi presentem viventemque Prophetam cernerent, susceperunt? ut de Palaestina usque Chalcedonem iungerentur populorum examina, & in Christi laudem una voce resonabant? Haec Hieronymus. Hanc ergo à mille ducentis annis Ecclesiam Christi antiquissimam accuset Calvinus, non Papistas praesentes, si reliquias corporum sanctorum venerantur. Sed quod Calvinus ut putridi cadaueris frustum tanta cum nausea fastidit, quomodo alij etiam non minus antiqui & celebres Patrum singulari in honore habendum censuerint, iam olim ostendimus ex Augustino, Basilio, Ambrosio, Gregorio Nazianzeno, alijsque Patribus in Prompt. Catholico.

Dom. 23. post Pentec.

Sed (inquit Calvinus) plura hoc faciunt Papista quam sanctum utriusque testamenti volumen, vel etiam levare in caelum manus. Quid ergo? vult Calvinus libros ipsos Sacrae Scripturae eadem veneratione à nobis coli, qua Sanctorum coluntur reliquiae, & non iam cadaueris humani frustra, sed vel pecorum mortuorum pelles, vel putridos panniculos in Ecclesijs reuerenter proponi, & à nobis in honore haberi? Dolet quippe plura à nobis Sanctorum reliquias fieri quam volumen Biblicum.

Eodem

Eodem igitur & pari honore affici desiderat. Cæterum vnde factum est vt ad Sanctorum reliquias Dæmones rugierint, torti & eiectiones fuerint, multaque fidelibus beneficia impertita, ad Bibliorum contactum vel præsentiam nihil huiusmodi contigerit? An non manifestè docuit Dei Spiritus in Sanctorum reliquijs, ipsos Sanctos, & in Sanctis Deum rite ac debitè coli: in libro verò Biblico seu chartaceo seu in membranis pretiosissimis descripto, Deū coli nolle, sed in Scripturis illis sanctis, quatenus ore magistrorum exponuntur, vel cū pia ac sancta meditatione leguntur, sanctam suam voluntatem nobis patefacere voluisse: ad doctrinam quidem & executionem eorum quæ in illis libris docentur, non ad ipsorum librorum venerationem aliquam? Nullam igitur iniuriam sacris voluminibus facimus, quòd folia & chartas non veneramus. Pluris autem nos Sanctorum reliquias facere quàm in cælum leuare manus, id est, quàm puras & pias ad Deum orationes fundere, proterua Caluini calumnia est. Quum enim ipsas illas reliquias sic veneramus, vt earum inspectio & contactus ad inuocandum Deū per Sanctos suos, id est, ad leuandas manus nostras in cælum directè nos moueant & excitèt, insanus est qui mediū fini nos anteponeere garrit. Catholici semper ita Sanctorum reliquias venerari didicerunt, vt puras ad Deū orationes facere pietatis studium multo excellentius esse semper intelligerent.

23. *Decimatis mentham, & anythum, & cuminum, & reliquistis quæ grauiora sunt legis, iudicium, misericordiam, & fidem.*

HANC quoque criminationem Phariseis à Christo iustissimè intentatā, Ecclesiæ Catho-
T   tho-

tholicæ similiter intentandam pro suo sibi sumit imperio. Caluinus. *Sic (inquit) videmus hodie Papistas, quum transgrediuntur summa Dei præcepta, valde ardentem in frigidis ceremonijs satagere. Maledico conuictori breuiter respondeo. Videmus hodie Calvinistas quum nulla Dei præcepta seu magna seu parua obseruari à quoquam posse, nec eorum obseruationem ad salutem quicquam facere dogmatizent, valde ardentem in solius fidei commendatione satagere, de operibus autem legis præstandis, de iudicio, misericordia, & fide, vel, vt Lucas loquitur, de ipsa charitate Dei & proximi, adeo nihil sollicitos esse, vt omnibus sese flagitijs ac sceleribus doctrinæ suæ conformiter, contaminauerint, quod etiã supra ex illustribus suorū hominū testimonijs confirmatū dedimus. Suaues homines iustitiã legis à Catholicis fastuosè exigunt: sibi ac suis nullam legis iustitiam imponi sinunt.*

29. *Aedificatis sepulchra Prophetarū, & ornatis monumenta iustorum, & dicitis: Si fuissetis in diebus Patrum nostrorum, non essemus socij eorum in sanguine Prophetarū. Itaque testimonio estis vobis metipsis quia filij estis eorū qui Prophetas occiderunt. Et vos implete mensurã Patrum vestrorum.*

Hic verò Caluinus amplam sibi datam materiam ratus, in cultū ac religionem Catholicorum latius ac plenius excurret. Iudeorum, quos Christus arguit, hypocrisis, & impietas hæc erat, vt sepulchra quidem veterum Prophetarum magnificè extruerent atque ornarent, & eorū persecutores grauiter reprehenderet, ipsimet tamen eadē impietate & Dei Prophetas persequendi libidine laboraret: quod in Ioan-

nc

ne primū (nam ex Phariseorum consilio eum in carcerem Herodes coniecit) postea in Christo iam perpetraverant, & in Christi Apostolis ac discipulis vberius postmodum patratū erant, ut illis hoc loco Christus prae dicit. Hæc illorum insignis hypocrisis erat, Prophetarum monumenta ornare, ipsosque Dei Prophetas identidē missos ad necem querere. Iam hanc totam & simile impietatem Catholicis horū temporum, maximèq; Ecclesiarum Præpositis impingit Calvinus. Audiamus Diaboli voces & calumniatoris mendacia. *Huius (inquit) rei nimis illustre in Papatu cernitur documentum. Nam Apostolorum & Martyrū legitima veneratione non contenti, diuinos illis cultus affingūt, & quoscuque congerant honores, non putant se modum excedere.* Mentitur hic Satan, & fratrum nostrorum accusator pessimus. Nullos Apostolis aut Martyribus diuinos cultus affingimus. Aliquos in specie huiusmodi cultus nominare Calvinus debuit. Nunc generaliter nebulo loquitur, quia hoc illi facilius fuit. Dolosus enim & mēdax versatur in generalibus; & qui malè agit, odit lucem, nec venit ad lucem, in particulari & expressè non loquitur, ne arguantur mendacia eius. Huiusmodi crassimendacijs crassi Calvinistæ à Caluino sese deludi & irrideri sunt passi. Cætera hominis videamus, & quomodo in Cathedræ Christianæ magistris exagitatīs Christi partes agere contēdat, dispiciamus. *Interea (inquit) seuitendo contra fideles, ostendunt qualis futura sit sua pietas erga Apostolos, & Martyres, si hodie superstites idem quod olim munus obirent. Cur enim tanta in nos rabie exardent, nisi quia eam doctrinam recipi ac vigere cupimus, quam suo sanguine ob signarunt Apostoli & Martyres? Porro quum sanctis Dei seruis pretiosior ea fuerit quàm propria vita, an huic*

Sancto-
rum vene-
ratio de-
fenditur.

Ioan. 2.

parcerent qui eam tam furiosè persequuntur? Scilicet Lutherus ac Calvinus sunt Ioannes Baptista & Christus, quos hodie Pharisei persequuntur. Harum sectarum Magistri Apostoli sunt horum temporum & Martytes. Tota eorum doctrina ipsissima est quam Apostoli tradiderunt. Hoc nisi totum Caluino concedas, tota eius fabula in risum vertitur. Sed si Apostoli aut Apostolicæ doctrinæ restauratores Calvinistæ sunt, quid Lutherani, quid Anabaptistæ, quid tot aliæ sectæ sunt, quas vna Catholica merito persequitur Ecclesia? Deinde an non Catholicorum quoque illa vox est imprimis & vera & solida? *Eam doctrinam recipi ac vigere cupimus, quam suo sanguine obsignarunt Apostoli & Martytes?* Nec Apostoli, nec tot ætatum Martytes aliam doctrinam suo sanguine obsignarunt, quam quæ ab Apostolorum tempore per tot ætates ac secula ad nos deriuata est. Nec Calviniana, nec Lutherana, nec Anabaptistica dogmata ante hanc ætatem exorta sunt; suis & authoribus distincta, & prophanis cuiusque sectæ vocibus separata. Iterum ergo non nisi generalem instituit hæctenus accusationem criminator Calvinus, eo fundamento nixam, quod non ab aduersarijs modò quos accusat, sed & à qualibet secta venditatur.

Reliqua adhuc dispiciamus. *Suffitu ergo (inquit) candelis, floribus, omniq[ue] pomparum genere Sancto[rum] imagines ornet vt libuerit. Si nunc viueret Petrus, eum discernerent, lapidibus obruerent Paulum. Si Christus ipse adhuc ageret in mundo, eum lento igni ustularent.* An huius hominis aut ineptiæ aut impietati aliquid addi potest? Quid ineptius quàm ex suffitu, candelis, floribus, similique pomparum genere ad Sancto[rum] imagines exhibitio, quòd diuini honores eisdem

Candelarum & florum pompa circa SS. reliquias.

eisdem affingantur, declamare? Tenuiter ille de Deo sentit, qui has ceremonias ad honores diuinos pertinere existimat. Sola sacrificia siue externa siue interna ad cultum propriè diuinum pertinere, qui de Deo rebusque diuinis hactenus disputarunt, semper iudicauerunt. An diuinos honores arca testamenti aut vetus tabernaculum habuit, quæ suffitu, candelis, floribus, variisque alio pomparum genere, partim ex Dei præscripto, partim ex piorum Patrum religiosa veneratione ornata fuerunt? Hæc ab honore & cultu soli Deo debito omnes Dei cultores lato semper discrimine distinxerunt. *Quicumque accendunt cercos ad memorias Martyrum* (ait D. Hieronymus) *secundum fidem suam habent mercedem. Illud fiebat olim idolis, & ideo detestandum: hoc fit nunc martyribus, & ideo recipiendum est.* Laudat idem Nepotianum presbyterum quod Basilicas Ecclesie, & Martyrum memorias, diuersis floribus & arborum comis vitiumque pampinis adumbravit, ut quicquid placebat in Ecclesia tam dispositione quam visu, presbyteri studium ac laborem testaretur. Commemorat S. Augustinus ad reliquias Sancti Stephani, quum publicè ab Episcopo per plateas deferrentur, mulierem cecam, ubi flores quos ferebat pignoribus sacris impositos, oculis postea admouisset, visum recepisse. Ad memoriam quoque Sancti Stephani flores super altare poni ac relinqui solitos, ex alterius occasione miraculi, idem narrat ibidem celeberrimus Doctor. An hæc antiquissima Ecclesia diuinos propterea honores Martyribus detulit, aut hi celeberrimi Doctores vel idololatræ fuerunt, vel idololatriam in alijs commendarunt?

Sed hac omissa putida Caluini calumnia, vide hominis impietatem. Petrus, Paulus, Christus

T 3 ipse

In epist.
ad Riparium.

In Epitaphio ad
Heliodorum.

De Cinit.
Dei lib. 22
cap. 8.

Calvinus
quouis
Turca
procacior.

ipse ita Catholicis odio & execrationi sunt, ut si denuo superessent, indignissima illos nece conficerent. Quis vel Turca vel Iudæus hanc de Catholicis Christianis opinionem vel semel in animum demitteret? Sed quouis aut Turca aut Pagano sceleratior Calvinus, non animo tantum tam atrocem criminationem concipere, aut leuiter apud paucos effurire, sed & publicis monumentis consignare, adeoque in diuini verbi explicatione, quasi veritatem certam ac sacram, Sacrae Scripturae lectoribus totique posteritati commendatam ac testatam facere ausus est. Palpandam se prebet nefarij hominis maleuolentia, quæ nullis modestiæ finibus contineri potuit. Nihil quàm suam ipse immedicabilem animi ægri tudinem prodidit: & quàm impias animo cogitationes foueret, hæc virulenta oratione omnibus contestatum voluit.

47. *Quoties volui congregare filios vestros sicut gallina congregat pullos suos sub alis suis. & nolulistis?*

QVIA hæc Christi verba contra duo sua paradoxa manifestè facere Calvinus aduertit, eorum sensum studiosè peruertit. Vidit ex hoc loco arbitrij libertatem stabiliri, quæ vocanti & volenti Deo repugnet, quia eo volente congregare, homines congregari nolunt. Vidit ex hoc loco non omnem hominis circa salutis opus voluntatem ex Dei electione pendere, sicut ille singulariter docet, affirmans omnes qui credunt & conuertuntur, ex prædestinante Dei gratia conuerti, neminem iustificari nisi electum, & nunquam perire qui semel iustificatus est: vt sic apud eum nulla sit sufficiens aut adiuuans Dei gratia,

gratia, sed sola operans & efficax. Quæ omnia docet Instit. lib. 3. cap. 24. Quod (inquit) hic locus ad probandum liberum arbitrium, & arcanam Dei prædeterminationem abolendam, à sophistis arripitur, facilis est solutio. Respondeo voluntatem Dei, cuius hic fit mentio, ab effectu esse considerandam. Quia videlicet verbo prædicationis omnes ad se promiscuè vocat, merito dicitur omnes ad se colligere. Et paulo post. Miror quosdam ita præfractò esse cerebro, ut ἐνδρωτορα θεων, quæ passim in Scripturis occurrunt nihil eos offendit, tantum hac in parte non admittant. Mox alibi dicit se hoc argumentum copiose tractasse. Id verò fecit loco præallegato num. 17. Sed ad hunc locum nihil aliud respondet, quam sicut in alijs Scripturis Deus dicitur irasci, brachia & manus extendere, quia quod humanum est, ad Deum transfertur, sic & in hoc loco se rem habere. Censet ergo Calvinus voluntatem Dei hoc loco non propriè & formaliter sed metaphoricè accipi, ut illud dicatur velle quod ab effectu aliquo vocationis externæ videtur velle, sicut dicitur irasci ab effectu vindictæ quam homines cum infigunt irasci solent, quam Dei voluntatem aliqui voluntatem signi vocant. Cæterum contra Calvinum certò tenendum est, voluntatem Dei hoc loco propriè & formaliter accipiendam esse, non metaphoricè. Nam & ipsa voluntas signi in Deo, quæ præcipit, prohibet, permittit, consulit, & operatur, à melioribus theologis, non metaphoricè & ab effectu, sed propriè & formaliter dici intelligitur. Propriè enim & formaliter Deus vult ea quæ præcipit & consulit fieri; volens quoque permittit ipsa mala; volens operatur præueniendo multa bona quæ suum effectum non fortiuntur. Vide Molinà q. 19. art. 6. disp. 1. Hoc autem loco ipsa Dei voluntas quæ

Voluntas
Dei vo-
cantis re-
fractarios
qualis.

beneplaciti vocatur, respectu sanè auxiliorū gra-
 tiæ Dei intelligitur; respectu autem operū ipso-
 rum voluntas non absoluta & efficax seu conse-
 quens, quæ semper impletur, & cui non resistitur,
 sed antecedens & conditionata. Deus quippe
 vero voluntatis suæ affectu, vera bonitate & mi-
 sericordia sua, voluit & frequenter voluit, Iudai-
 cum populū ad idola & alias impietates diffuen-
 tem, ad sese reuocare, & in sinum gratiæ suæ sup-
 peditatis auxilijs. tam externis quā internis recol-
 ligere; sicut gallina vero & tenero affectu va-
 gantes suos pullos vult ad se recolligere, ne à mil-
 uo vagantes rapiantur. Hunc sensum ipsa Chri-
 sti allata similitudo à nobis extorquet; & sine tali
 sensu falsa erit similitudo proposita. Non enim
 metaphoricè sed propriè vult suos ad se pullos
 gallina colligere. Nec sequitur tamen quòd Deus
 efficaciter & absolutè ipsam conuersionem velit,
 quia gallina vult absolutè suos ad se pullos colli-
 gere, eò quòd Deus sic misericorditer vult cõgre-
 gare dispersos, vt cum iudicio & iusticia id faciat,
 non impetu & impulsu aliquo naturali. Dei au-
 tem iudicium hoc habet, vt rationalem creatu-
 ram pro modo conditionis eius ad se colligat, vo-
 lentem scilicet, & diuinæ voluntati ac vocationi
 liberè acquiescentem. Quare causa hoc loco cur
 hæc Dei voluntas respectu conuersionis ipsius
 impleta non fuerit, adijcitur, *Et nolulistis*. Hanc
 quoque voluntatis humanæ repugantiã liberam
 fuisse, & ab ipsa profectam, pœna subsequens de-
 monstrat; *Eccæ relinquetur vobis domus vestra deserta*.
 Porro & sic liberam fuisse ad malum vt potuerint
 quoque sese conuertere ad bonum, eadem verba
 demonstrant, Non enim pro eo quod facere non
 poterant, tanta pœna plecterentur. Fuit ergo in
 hac

hac Dei voluntate gratia sufficiens, tametsi non
 efficax: sufficiens, inquam, ut possent congregari,
 sed non efficax ut vellent, quæ ut deesset, ipsi in
 causa fuerint; quod illa Augustini sententia docet. *Gratia Dei adiuuat hominum voluntates* (nimirum
 quantum in se est, & antecedenter,) *qua ut non*
adiuuentur (scilicet efficaciter & cum effectu) *in*
ipsis itidem causa est, non in Deo: id est, quia ipsi nolunt
 hoc fit, non quia Deus non vult; qui, ut alibi Au-
 gustinus docet, *sic omnem hominem illuminat venientem*
in hunc mundum, ut omnes homines possint, si velint, ad Dei
præcepta seruanda sese conuertere. De Genesi contra
 Manichæos lib. 1. cap. 3. Unde & rursus dicit. *Verum omnino est, omnes homines ad Dei præcepta complen-*
da sese conuertere posse si velint, sed præparatur voluntas à
Domino, & tantum augetur munere charitatis ut possint.
 Hanc Dei erga Iudæos præcipuè gratiam adiu-
 uantem, ac sufficienter præparantem, sed eorum
 sola culpa inefficacem, Christus hoc loco ad fu-
 turæ in eos vindictæ iustitiam demonstrandam
 commemorat. Idem facit alius Propheta. *Immun-*
ditia tua execrabilis, quia mundare te volui, & non es mun-
data à sordibus tuis. Et ne hæc Dei voluntas vellei-
 tas tantum quædam & metaphoricè dicta pute-
 tur, addit Propheta. *Multo labore sudatum est, & non*
exiuit de ea nimia rubigo eius, neque per ignem. Docet
 Deum multam illis & copiosam gratiam dedisse
 ut à peccatis suis mundarentur, illos tamen mun-
 dari noluisse. Non igitur à Dei sola electione, ut
 vult Calvinus, & absoluta eius voluntate, sed à
 Dei bonitate & libera hominum cooperatione
 pender hominis voluntas bona ut ad Deum con-
 uertatur, quod & perspicuè Augustinus docet,
Retract. lib. 1. cap. 22. vbi cõcludit contra Mani-
chæos, in potestate hominis esse mutare in melius voluntatē,

De pecc.
 mer. & re-
 miss. lib. 2.
 cap. 17.

Retract.
 lib. 1.
 cap. 10.

Ezech. 24.

fed addit contra Pelagianos, *banc potestatem nullam esse nisi à Deo detur*, id est, nisi Deus velit nos congregare, voluntatem præparare, adiuuare, &c. Calvinus, vt Pelagianismum excutiat, in Manichæorum dementiam incurrit.

Denique sic hunc locum explicat Calvinus, vt quum Christus hîc dicat voluisse se congregare, &c. ille dicat Christum hoc non voluisse, sed signum aliquod voluntatis suæ dedisse quasi hoc voluerit, sicut Deus quum punit, signum dat iræ

Calvinus
Christo
contradi-
cit.

Instit. lib.
3. cap. 24.
num. 17.

quæ in eum non cadit. Sed quum ex hac expositione sequatur aut Euangelium hîc mentiri, aut Deum rem eandem velle ac non velle, hunc nodum Calvinus his verbis abrumpit: *Solutio alibi à*

nobis adducta sufficit, quamuis multiplex sit Dei voluntas quoad sensum nostrum, non tamen eum hoc & illud in se velle, sed pro sapientia sua variè multiplici attonitos reddere sensus nostros, donec cognoscere nobis dabitur mirabiliter eum velle quod nunc videtur esse voluntati eius aduersum.

Hæc ille. Concludit hoc loco sic Christum voluisse congregare quod reuera non voluit, sicut

Instit. lib.
1. cap. 18.
num. 3.

alibi docet Deum *mirabiliter velle peccata impiorum, quæ nunc propter præcepta eius in contrariū, voluntati eius aduersa videntur.* Et hanc blasphemiam

docens, iubet nos stare attonitos, &

Dei sapientiam mirari, sui cere-

bri spectrum Dei sapientiæ
nomine pallians.

(.....)

(..)

IN